

Rwanda: Statsborgerskap

- Juridisk rammeverk
- Statsborgerskap ved fødsel
- Statsborgerskap ved opphav
- Erverv av statsborgerskap for kongolesiske flyktninger
- Dobbelt statsborgerskap

Innledning

Denne responsen er skrevet for å besvare spørsmål om rwandisk statsborgerskap som Landinfo har fått fra norsk utlendingsforvaltning. Spørsmålene handler særlig om mulighetene personer med rwandisk opphav har til å bli registrert som rwandiske borgere, og migranter fra Den demokratiske republikken Kongos mulighet til å bli innvilget rwandisk statsborgerskap ved søknad. Vi går dermed ikke i dybden på andre temaer innenfor rwandisk statsborgerskapsrett.

Juridisk rammeverk

Statsborgerskap er omtalt i grunnloven (Constitution of the Republic of Rwanda 2003, s. 41–42, § 25) og regulert i en statsborgerlov (Law n°002 2021) og noe som i norsk sammenheng tilsvarer forskrift (Ministerial order n°007/01 2022). Dagens statsborgerlov erstattet en lov innført 13 år tidligere (Law n°30 2008).¹

Statsborgerskap ved fødsel

Alle barn født av minst én rwandisk forelder, regnes som rwandisk borger, såfremt forelderen har rwandisk statsborgerskap på basis av opphav, og ikke ved

¹ Statsborgerloven fra 2008 var en revisjon av den fra 2004, som igjen erstattet landets første statsborgerlov som trådte i kraft i 1963 (Dusabe 2020, s. 3–8).

erverv (§ 6.1) (Law n°002 2021, s. 14–15). Det kreves ikke at foreldrene er gift, eller at barna er født i Rwanda.

Det er i utgangspunktet en praktisk formalitet å registrere et barn født av minst én rwandisk forelder som rwandisk borger. Det skjer ved rwandisk utenriksstasjon i utlandet eller hos Directorate General of Immigration and Emigration i Rwanda (DGIE u.å.).

Personer over 16 år, født i utlandet med minst én rwandisk forelder, og som ikke allerede er registrert i det nasjonale befolkningsregisteret, kan registrere seg som rwandiske borgere ved å søke om nasjonalt ID-kort på den statlige nettportalen Irembo (2023).

Statsborgerskap ved opphav

Statsborgerskap ved opphav er relevant for personer uten foreldre registrert som rwandiske borgere i det nasjonale befolkningsregisteret, men som har rwandisk opphav fra besteforelder eller lengre bak i slekta. Disse må sannsynliggjøre eller dokumentere rwandisk opphav (Law n°002 2021, § 6.2). Framgangsmåte og gjeldende dokumentasjonskrav for søknad om statsborgerskap ved opphav, finnes i den detaljerte veiledninga på Irembo (2025).

Regnes kongolesiske tutsier eller andre kinyarwandatalende som personer med rwandisk opphav?

Mange kongolesere ser på hele banyarwanda-befolkninga i Øst-Kongo (enten det er snakk om banyamulenge, andre tutsier eller om hutuer) som «utlendinger» uten legitimt krav på kongolesisk statsborgerskap.² Men selv om en del andre i Kongo omtaler gruppa som etterkommere etter rwandiske innvandrere, betyr ikke det at Rwanda anerkjenner hele denne befolkninga som personer med rwandisk opphav.

I praksis er det bare personer som har utvandret fra Rwanda etter at belgiske kolonimyndigheter begynte å sivilregistrere befolkninga i Rwanda på 1930-tallet, som har mulighet til å sannsynliggjøre eller dokumentere at de nedstammer fra rwandiske borgere, og dermed har rwandisk opphav. Det å beherske kinyarwanda, eller å identifisere seg som tutsi eller hutu, er ikke tilstrekkelig – en må dokumentere, eller iallfall sannsynliggjøre, at en nedstammer i direkte linje fra noen belgisk koloniadministrasjon eller rwandiske myndigheter har registrert som bosatt i Rwanda.³

² Landinfos temanotat *Forhold for tutsier i Kinshasa* inneholder en kort redegjørelse for den omstridte stillinga kinyarwandatalende har i Den demokratiske republikken Kongo (Landinfo 2015, s. 6–9).

³ Det har vært kinyarwandatalende grupper, både hutu og tutsi, bosatt i tilstøtende områder i dagens Uganda, DR Kongo og Tanzania siden før kolonitida (Dusabe 2020, s. 2).

Erverv av statsborgerskap for kongolesiske flyktninger

Erverv av statsborgerskap gjennom opparbeidet botid med oppholdstillatelse som flyktninger

I prinsippet kan utlendinger med oppholdstillatelse og en viss botid, søke statsborgerskap i Rwanda, og også personer med flyktningstatus omfattes av regelverket. Men som en som har forsket på forhold for kongolesiske flyktninger i Rwanda påpeker, er det få i denne gruppa som har fått rwandisk statsborgerskap (Hovil 2011; se også IRRI 2011, s. 18):

Despite assertions in Congo about their close connection with Rwanda, therefore, these refugees have clearly not locally integrated. Although we were unable to secure official interviews with government of Rwanda officials as part of the research, it is understood that Rwanda has confirmed that there are no barriers in theory to applying for citizenship for any in this group. Yet in practice, these refugees have lived in isolation for 14 years and the refugees do not perceive Rwanda as ready to provide opportunities for better integration, or to welcome them as citizens.

I en rapport om statsborgerskap i Rwanda (Dusabe 2020, s. 11–12) går det fram at det av flere årsaker kan være vanskelig for flyktninger å søke statsborgerskap selv etter å ha opparbeidet botid. Én er at det i lovverket har vært uklart om muligheten er avgrenset til personer med oppholdstillatelse gitt i henhold til utlendingsloven (siden flyktninger får opphold i hjemmel av en annen lov), en annen vansker med å dokumentere at de oppfyller betingelsen om å være sysselsatt i «bærekraftig aktivitet» og ikke er en potensiell økonomisk byrde.

Erverv av statsborgerskap gjennom ekteskap med kongolesisk borger

Ekteskap med rwandisk borger kan gi grunnlag for statsborgerskap etter et visst antall års ekteskap, uavhengig av om den rwandiske borgeren er mann eller kvinne. I henhold til statsborgerloven fra 2004 var det krav om tre års ekteskap (Manby 2016, s. 67). Dagens statsborgerskapslov (Law n°002 2021), krever fem års ekteskap. Det er imidlertid ingen rettighet, men noe rwandiske myndigheter kan gi etter søknad (Dusabe 2020, s. 11), og bestemmelsen inneholder en serie underkrav:

Article 11: Conditions for applying for Rwandan nationality by acquisition on grounds of marriage

Conditions for applying for Rwandan nationality by acquisition on grounds of marriage are the following:

- 1° to be legally married to a Rwandan national;
- 2° to have been married for at least five (5) years on the date of application;

- 3° to still live in marital union with his or her spouse;
- 4° to be a person of integrity and good conduct;
- 5° to have knowledge and respect for Rwandan culture and traditions;
- 6° to have knowledge of civic values;
- 7° to demonstrate social integration;
- 8° to not pose a threat to national security.

Ekteskap inngått i Rwanda, må være borgerlige og monogame. Ekteskap inngått i utlandet, må være inngått i henhold til landets regelverk, men også være registrert (og dermed implisitt godkjent som gyldig i Rwanda) i det rwandiske befolkningsregisteret (Dusabe 2020, s. 10–11).

Dobbelt statsborgerskap

Dobbelt statsborgerskap er tillatt i Rwanda (Constitution of the Republic of Rwanda 2003, s. 41, § 25.3), men en plikter å informere rwandiske myndigheter om en tar et annet lands statsborgerskap innen tre måneder etter innvilgelse (Law n°002 2021, s. 39–40, § 46). Landinfo har ikke kildemateriale som redegjør for mulige konsekvenser av å ikke melde fra om en har tatt et annet lands statsborgerskap.

Om Landinfos responser

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos responser er basert på opplysninger fra nøye utvalgte informasjonskilder, og kan bygge på både skriftlig og muntlig kildemateriale. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

En respons er et svar på konkrete spørsmål som saksbehandlere i utlendingsforvaltningen har stilt Landinfo, og er ikke ment å være utfyllende redegjørelser for et tema. Responsene er utarbeidet innenfor korte frister, og kildegrunnlaget er ikke alltid like bredt som i våre temanotater.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos responser gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

Referanser

Skriftlige kilder

Constitution of the Republic of Rwanda (2003, 4. august 2023). *The [2023] Revision of the Constitution of the Republic of Rwanda of 2003 Revised in 2015*. Tilgjengelig fra <https://www.minijust.gov.rw/index.php?eID=dumpFile&t=f&f=74343&token=4557b4ddbd8815d42a991778d2eeb410cfa7c8ec> [lastet ned 14. mai 2025].

DGIE, dvs. Rwanda Directorate General of Immigration and Emigration (u.å.). *Citizenship*. Kigali: DGIE. Tilgjengelig fra <https://www.migration.gov.rw/our-services/citizenshipss> [lastet ned 12. august 2022].

Dusabe, Francis (2020, oktober). *Report on citizenship law: Rwanda*. San Domenico di Fiesole: Global Citizenship Observatory. Tilgjengelig fra <https://cadmus.eui.eu/handle/1814/66908> [lastet ned 9. september 2022].

Hovil, Lucy (2011, 8. september). *The return: Dilemmas for Congolese refugees in Rwanda*. New York: Open Society Justice Initiative. Tilgjengelig fra <https://www.justiceinitiative.org/voices/return-dilemmas-congolese-refugees-rwanda> [lastet ned 8. september 2022].

Irembo (2023, 30. januar). *How to apply for a national ID as a diaspora without an NPR number*. Kigali: Irembo. Tilgjengelig fra <https://support.irembo.gov.rw/en/support/solutions/articles/47001201376-how-to-apply-for-a-national-id-as-a-diaspora> [lastet ned 26. mai 2025].

Irembo (2025, 25. mai). *How to apply for Rwandan nationality by origin*. Kigali: Irembo. Tilgjengelig fra https://support.irembo.gov.rw/en/support/solutions/articles/47001252480-how-to-apply-for-rwandan-nationality-by-origin?utm_source=irembo&utm_medium=ACT_PAYMENT_PAY_LATER&utm_campaign=KB_Visibility_On_IremboGov [lastet ned 26. mai 2025].

IRRI, dvs. International Refugee Rights Initiative (2011, 1. juli). *Shadows of return: The dilemmas of Congolese refugees in Rwanda*. Kampala: IRRI. Tilgjengelig fra <http://refugee-rights.org/shadows-of-return-the-dilemma-of-congolese-refugees-in-rwanda/> [lastet ned 8. september 2022].

- Landinfo (2015, 19. januar). *Den demokratiske republikken Kongo: Forhold for tutsier i Kinshasa*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/03/Den-demokratiske-republikken-Kongo-Forhold-for-tutsier-i-Kinshasa-19012015.pdf> [lastet ned 19. januar 2015].
- Law n°002 (2021, 16. juli). *Organic law n°002/2021.OL of 16/07/2021 governing Rwandan nationality*. Tilgjengelig fra https://www.migration.gov.rw/fileadmin/user_upload/pdf_files/og_special_of_28.07.2021_ub_wenegihugu_nyarwanda.pdf [lastet ned 12. august 2022].
- Law n°30 (2008, 25. juli). *Organic law n°30/2008 of 25/07/2008 relating to Rwandan nationality*. Tilgjengelig fra <http://citizenshiprightsafrika.org/wp-content/uploads/2016/07/Rwanda-Organic-Law-Nationality-No30-2008.pdf> [lastet ned 9. september 2022].
- Manby, Bronwen (2016). *Citizenship law in Africa – A comparative study* (3. utg.). New York: African Minds/Open Society Foundation. Tilgjengelig fra <http://citizenshiprightsafrika.org/citizenship-law-in-africa-3rd-edition/> [lastet ned 1. desember 2016].
- Ministerial order n°007/01 (2022). *Ministerial order n°001/01 of 23/03/2022 relating to Rwandan nationality*. Tilgjengelig fra https://www.migration.gov.rw/fileadmin/user_upload/pdf_files/ministerial_order_relating_to_rwandan_nationality1.pdf [lastet ned 26. mai 2025].

© Landinfo 2025

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarframstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.